

“Kələmsiz qələm olmaz”

Mehmet Nuri Parmaksız: “Bu şəhərin küləklərini və işıqlarını çox sevirəm”

Türkiyədən Azərbaycana incəsənət nümayəndələrinin axını davam edir. Sənətçilər, tanınmış müğənnilər, kino ulduzları ilə yanaşı, ədəbiyyat adamları da ölkəmizə təşrif buyurur. Bunun səbəbi hamıya məlumdur. Çünki Azərbaycan Sözü sevən adamların Vətənidir.

Ədəbiyyata ədəbi və ədəbli gözlə baxa bilənlərin yazar olduğu bir cəmiyyətdə qardaş ölkənin yazarlarının da yeri görünür. Biz də bu məqsədlə ötən nömrələrimizin birində İLESAM-ın Bakı səfərindən bəhs etmiş, qurumun sədr köməkçisi şairə İltər Yeşilayın müsahibəsini yayımlamışdıq. Bu dəfəki qonağımız isə İLESAM-ın sədri Mehmet Nuri Parmaksızdır. Mehmet bəy bizə Bakı səfərindən, burdakı görüşlərindən bəhs etdi.

- Mehmet bəy, Bakı səfərinizdən danışaq. Sizə necə təsir bağışladı?

- Xoş gördük, Nigar xanım. Bu, mənim Bakıya ilk gəlişim deyil. Övvəllər də bir neçə dəfə gəlmişəm. Başqa şəhərlərinizi də tanıyıram, amma Xəzərin ürəyimdəki yeri başqadır. Bu şəhərin küləklərini və işıqlarını çox sevirəm. İnsanlarınızın səmimiyyətini heç vaxt unutmam. Bir sözlə, Azərbaycanda özümü başqa yerdə deyil, öz məmləkətimdə hiss edirəm. Təbii ki, burada dilimizin və mədəniyyətimizin də böyük rolu var.

- İLESAM-ın qurulma səbəbi nədir? Nə zaman quruldu? Məqsədi nədir? Hədəflərinə çatıbmi?

- Türkiyə Elm və Ədəbiyyat Əsəri Sahibləri Məslək Birliyi, qısa adı ilə İLESAM bir dərnək, ya da vəqf deyil, sənət birliyi-dir. İLESAM 1983-cü ildə yaradılıb, 1987-ci ildən etibarən fəaliyyətə başlamışdır. Mərkəzi Ankaradadır. İLESAM-ın əsas funksiyası elm və ədəbiyyat əsərləri sahiblərinin maddi və mənəvi hüquqlarını qorumaqdır. Qanunumuz musiqi, kino, gözəl sənətlər və elm, ədəbiyyat olmaq üzrə dörd kateqoriyaya bölünmüşdür. Musiqi, kino və gözəl sənət əsərləri xaricində qalan bütün əsər (elm, ədəbiyyat, kompüter proqramı, xəritə, memarlıq və s.) sahiblərinin və varislərinin maliyyə və mənəvi hüquqlarını qorumaq İLESAM-ın məsuliyyət dairəsinə aiddir. İLESAM yazarlarla yanaşı, riyaziyyat, mühəndislik, astronomiya, astrofizika, Günəş və Günəş sistemləri, tibb (tibb bacısı, eczacılıq, diş həkimliyi, ruh və sinir xəstəlikləri), fizika, kənd təsərrüfatı elmləri, kimya, ictimai elmlər (iqtisadiyyat, siyasət elmi, sosiologiya, antropologiya, psixologiya, coğrafiya, hüquq, biznes, əlaqə, fəlsəfə, təhsil, filologiya, tarix, teologiya, arxeologiya, ədəbiyyat, beynəlxalq əlaqələr), həyat elmləri (biologiya, mikrobiologiya, bioteknoloji, biofizik, biokimya), memarlıq (memarlıq dizayn, restavrasiya, şəhər və region planlaması, sənaye dizayn) kimi sahələri əhatə edir.

Biz Türkiyədə elm və ədəbiyyat əsəri sahiblərinin şair, yazar, akademiklərin müəllif haqqlarını qoruyur və mədəniyyət, sənət, ədəbi fəaliyyətlər həyata keçiririk. Bizim müəllif hüquqları sizin müəllif hüquqları ilə üst-üstə düşür. Təbii ki, hədəflərimizə çatırıq. Bizə üzv olan üç mindən çox müəllifin qanunla müəyyən olunmuş şəkildə hüquqlarını qoruyur, həm də onların təbliğatına dəstək veririk.

- İLESAM Azərbaycanda hansı təş-

kilatlarla görüşdü və gələcəkdə hansı ortaqlayihələri həyata keçirməyi planlaşdırır?

- Bu dəfəki Azərbaycan ziyarətimizdə AMEA Folklor İnstitutunun rəhbəri Muxtar İmanov, Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Hüquqları Agentliyinin rəhbəri Kamran İmanov, Atatürk Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri Nizami Cəfərov, Dünya Gənc Türk Yazarlar Birliyinin sədri Əkbər Qoşalı, Milli Kitabxananın rəhbəri Kərim Tahirov, Bəstəkarlar Birliyinin sədri Firəngiz Əlizadə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri Anar Rzayev, "Kaspi" qəzetinin təsisçisi Sona xanım Vəliyeva, şair Bəxtiyar Vahabzadənin oğlu Azər Vahabzadə ilə görüşdük. Ayrıca Aşıq Şəmşir ocağına da bir ziyarətimiz oldu. Hətta Azərbaycan televiziyanın "Şəhər yeli" proqramına qonaq olub gördüyümüz işlər və layihələrimiz haqqında danışdıq.

Yazıçılar Birliyinizlə əməkdaşlıq müqaviləsi imzaladıq. Bu il ərzində sizdən iki əsər Türkiyədə, bizdən iki əsər də Azərbaycanda yayımlanacaq. Bu onu göstərir ki, getdikcə ortaqlayihələrimizin sayı artacaq. Mən hələ Bəstəkarlar İttifaqını demirəm. Onlarla da mayda möhtəşəm bir konsert planımız var. Görüşlərimiz bunlarla məhdudlaşmır. Müxtəlif qurumlarla həm kitab alış-verişi, çapı, həm də hər iki ölkədə ədəbi-bədii proqramlar təşkil edəcəyik.

Yeri gəlmişkən, bir məqamı xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Türkiyə Cümhuriyyətinin Bakıdakı mədəniyyət müşaviri Seyid Ahmet Arslan bəyin bizə verdiyi dəstək təqdirəlayiqdir. Məhz onun sayəsində az vaxt ərzində bir çox qurumla görüşdük, yeni dostluqlar qurduq. Bilavasitə şahidi olduğum üç illik fəaliyyəti üçün Azərbaycanda millət və ölkəm adına qazandıqı bu uğurlar üçün ona təşəkkür edirəm.

- Mehmet bəy, Seyid Ahmet bəyə bu xüsusiyyətlərdən dolayı biz də minnətdarıq. Gəlin bir az şeirdən danışaq...

- Şeir mənim üçün Eşqdır. Onun bitərəfliyini, sənətin gözəlliyini şeir kimi yaşamaq və yazmaq mənim dərdim.

*Şeir var oluşun yox olmasıdır,
Şeir yoxdan vara qaçmaqdır.*

Şeir, ürəyin dili, eşqin təsəllisi, kön-

lün şəklini misralara nəqş edən qanaddır. Şeirdəki məsələ anlaşıla bilmək deyil, özümü, qəlbimi və həyat fəlsəfəmi misralarımla ifadə edə bilməkdir.

Mənə həmişə elə gəlib ki, şeir olmadan nəfəs ala bilmərəm. Sadəcə gözəl misralara imza atanda yox, gözəl şeir eşidəndə, ya da oxuyanda rıqqətə gələ bilərəm.

Şeirin sehri kələmdən gəlir. Ahənglə birləşən misralar məni başqa dünyalara aparır.

Eşq, aldığımız nəfəsin təcəllisindəki gözəlliyin özüdür. Sevdə olmazsa olmazım, Eşq ürəyimin yoxluqda varlığa səcdə ediyidir.

Türkiyədə eşqə dair yazdığım sözlərdən ibarət dörd kitabım çap olunub.

Gəlin sizə eşqi necə təsvir etdiyimi "Aşkın Kıyamətində" adlı əsərimlə ifadə edim:

"Gözlerin alev, gönlün yanardağı, aklın deliliği yaşadığı demdeyim.

Ben şimdi her kalbin yaşamak isteyip de korktuğu aşkın kıyamətindeyim.

Duyuyorum sesinizi, nasıl olur diyorsunuz?

Biliyorum yaşadığım halin halini ve kalbimde açan hilali kıskanıyorsunuz.

Herkese nasip olmayacak bir aşkın salıncağında sallanıyor ruhum şimdi.

Vakitlerden dünyanın tüm ömrüne denk bir ikinci vakti.

Saatlerdeki yelkovan ve akrebin yerine, hicran ve vuslat geçmiş ve de saniyeleri asır olarak yaşıyorum şimdi.

Dağları dümdüz eden aşk, güneşin yerine doğarsa gönlünüzde ve bütün çiçekler rayihalarında yarı sakladıklarını ifşa ederlerse; deryalar hasretiniz karşısında diz çökerse eğer bilin ki aşkın kıyameti kopmuş demektir ruhunuzda.

Yaşadığım hali anlatmaya muktedir değilim ki

Şimşekler çakıyor desem ellerimde; kasırgalar ve tufanlar hortumlarıyla yüreyimi içine çekiyor desem

Ruhum bedenimden ayrılmış ve süktun delirten çılgınlıkları mütəmədiyen kulaklarımda çınlıyor desem;

depremlerin en şiddetlisinin fay hattı

kalbimden geçiyor desem ve dünyanın gözümde bir miskete dönüştüğünü, uçsuz bucaksız fezadaki yıldızların dallardan düşen meyvələr gibi tek tek önüme döküldüğünü söylesem

Mahşeri bir kalabalıkta yalnızlığım-dan bahsetsen acep ne kadarını anlatmış olabilirim ki?"

- Bir şairin şeirlərinə olan sevdasını özəldir, yoxsa bir qadına duyduğumu?

- Şeiri aldığım nəfəsə bənzədirəm, lakin bəşərdən çox Uca Mövlamın rızasını unuda bilmərəm. Şeirə sevdam sonsuzdur, amma əbədi yaşamayan söz ölümə məhkumdur. Tək adam tərəfindən sevilmənin bir nemət olduğuna inanıram. Unutmaq lazım deyil ki, Eşqin bir tərəfi də həmişə hicrandır. Bir gün biri "məni nə qədər sevirsen" deyər soruşdu, "ürəyim qədər" dedim, "ruhumun ömrü qədər" deyər cavab verdim.

- Qələm nədir?

- Qələm mənim üçün aqlımı və ürəyimi ifadə eləyən bir vasitədir.

Qələminiz ola bilər, lakin kələmsiz qələm olmaz!

Deyəcək sözlünüz olmadıqdan sonra qələm heç bir işə yaramaz.

Qələm həm də mənim üçün qabiliyyət deməkdir. Varsa, deməli ifadə gücünüz var. Özünüzün və ruhunuzun dediklərinin onun vasitəsilə dilə gətirə bilərsiniz.

- Mehmet bəy, bizdə deyərler ki, "baxmaq ayrı, görmək ayrı". Yəni hamı baxar, amma görə bilən adam azdır. Şairlər peyğəmbərlərdən sonra gələnlərdir. Bir şair, yazar olaraq baxdığınız ne, gördüyünüz nədir?

- Sizdə deyilən bizdə də deyilir. Əlbəttə ki, baxmaq ayrı, görmək ayrıdır. Hər baxan eşyadakı və dünyadakı mənanı görə bilməz. Həyatın bir üzünün ölüm, o biri üzünün də sonsuzluq olduğunu unutmamağa çalışıram. Yazdıqlarımda, həyatımda, atdığım hər addımda bu həqiqət mənimlədir.

Təbii ki, məsələ sonrakı çağlara qala bilməyi bacarmaqdır. Əgər mən birçə misrala da olsa, bunu edə bilsəm, dünyanın ən xoşbəxt adamı olaram.

Baxdığının nə olduğunu deyim sizə. Eşyanın və dünyanın özünə baxıram.

Gördüyümsə, aciz bir qul olduğum, nəfəsin nə vaxtsa bitəcəyi, həyatın bizə verilmiş bir hədiyyə olduğudur.

- Sazı sevirsinizmi?

- Sazı da, SÖZÜ də sevirəm. Türklər, mahnılar vazkeçilməzdir. Bəzən yazdığım sözlərə musiqi bəstələnir, Sözlün Sazla dünyünü oldu, deyirəm öz-özümə.

Bir sözlə, həyatdan zövq alma səbəblərimdir.

- İstanbulu necə?

- Nigar xanım, mən İstanbuda doğulub, boya-başa çatmışam, lakin 1990-ci ildən bəri Ankarada yaşayıram. İstanbulun gözəlliyinə dünyanın heç bir yerində rast gəlməmişəm. Sadəcə, ordakı izdiham və sıxlıq məni narahat edir. Yoxsa əmin olun, dünyada İstanbulun gözəlliyinə tay heç bir şəhər tapa bilməzsiniz.

Bir şeirimdə İstanbulu belə vəsf etmişdim:

İstanbul mənim üçün həm ayrılıq həm vuslat.

Heyhat!
İzdirabınla bir başqa gözəldir həyat".

Can Azərbaycana salamlar və sevgilər!

Nigar İsfəndiyarqızı